Muistutus – Sora-Manninen Oy:n ympäristöluvan muutoshakemus, Helkasalon kallioalue

Asia ja osapuolet

Vastaanottaja: Toivakan kunta, lupa- ja ympäristöjaosto, Iltaruskontie 2, 41660 Toivakka (kirjaamo@toivakka.fi)

Muistuttajat: [redacted]

Asia: Sora-Manninen Oy:n (Y-tunnus 0591208-4) ympäristönsuojelulain 89 §:n mukainen hakemus Toivakan ympäristölautakunnan 13.10.2021 § 61 myöntämän ja Vaasan hallinto-oikeuden päätöksellä 4.4.2023 nro 406/2023 (Dnro 21358/03.04.04.04.23/2021) muutetun ympäristö- ja maa-ainesluvan lupamääräyksen 14 muuttamiseksi, Helkasalon kallioalue, kiinteistöt 850-406-3-8 ja 850-405-2-83.

Vaatimukset

Hakemus tulee hylätä ja lupamääräys säilyttää ennallaan. Tällöin murskaus, poraus, rikotus ja räjäytykset ovat edelleen kiellettyjä 1.6.–31.8.

Hakijan esittämät tarpeet voidaan täyttää nykyisen luvan puitteissa, joka sallii murskauksen arkisin klo 7–22 yhdeksän kuukauden ajan vuodessa. Kesäkeskeytyksen poistamiselle tai lieventämiselle ei ole perusteita.

Perustelut

1. Kesäkeskeytys on hallinto-oikeuden harkittu ratkaisu juuri murskauksen ja rikotuksen osalta

Muutosta haetaan vain noin kolme vuotta aiemman päätöksen jälkeen. Jo alkuperäisestä lupahakemuksesta 16.6.2021 jättämässämme muistutuksessa vaadimme toiminnan rauhoittamista kesä–elokuuksi, koska se on alueen vilkkain mökkeilykausi. Hallinto-oikeus lisäsi päätöksellään 4.4.2023 nro 406/2023 lupamääräykseen 14 kesäkeskeytyksen 1.6.–31.8. Perusteina olivat varovaisuusperiaate, toiminta-alueen sijainti suhteessa lähimpiin häiriintyviin kohteisiin sekä valituskirjelmässä ja Keski-Suomen ELY-keskuksen vastineessa esitetyt asiat. Hallinto-oikeuden mukaan rajoitus turvaa, ettei melu aiheuta rasitusta kesäaikana, jolloin lähin asutus on alttein melusta aiheutuvalle häiriölle.

Keski-Suomen ELY-keskus katsoi hallinto-oikeudelle antamassaan vastineessa, että vuotuisen toiminta-ajan rajoittaminen on perusteltavissa nimenomaan louhinnan, rikotuksen ja murskauksen osalta, koska ne aiheuttavat toiminnan eniten melua. Kuljetusten ELY-keskus arvioi voivan tapahtua myös kesällä. Nyt haetaan kesäkeskeytyksen poistamista juuri murskauksen ja rikotuksen osalta eli niiden toimintojen, joihin asiantuntijaviranomainen rajoitusta nimenomaisesti esitti.

Lupa on voimassa 10 vuotta sen lainvoimaisuudesta. Muutosta haetaan noin kolme vuotta hallinto-oikeuden ratkaisun jälkeen, eikä hakemuksessa ole osoitettu, että häiriintyviin kohteisiin, niiden

käyttöön tai toiminnan luonteeseen liittyvät olosuhteet olisivat muuttuneet. Hallintolain 6 §:n mukaan viranomaisen toimien on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia. Lähialueen loma-asukkaat ovat voineet perustellusti luottaa siihen, että lainvoimaisen päätöksen kesäkeskeytys on voimassa koko luvan voimassaoloajan. Joudumme nyt kolmatta kertaa viidessä vuodessa puolustamaan samaa asiaa. Jos lainvoimaista ratkaisua voi hakea muutettavaksi muutaman vuoden välein ilman uusia perusteita, naapureilla ei ole mitään varmuutta oloistaan luvan voimassaoloaikana.

2. Taloudelliset perusteet eivät poista rajoituksen tarvetta

Hakijan perusteet ovat tuotannollisia ja taloudellisia: murskelaatujen menekin ennakoinnin vaikeus, varastoinnin vähentäminen ja toiminnan tehostaminen. Ne eivät osoita, että ne olosuhteet, joiden vuoksi rajoitus määrättiin, olisivat muuttuneet. Hakija esitti lisäksi samat perusteet jo alkuperäisen lupahakemuksen täydennyksessä 26.5.2021: murskeen tarve on suurin kesällä, menekkiä ei voida ennustaa etukäteen, ja ympärivuotinen toiminta mahdollistaisi lyhyemmät murskausjaksot. Hallinto-oikeus määräsi kesäkeskeytyksen näistä perusteista huolimatta. Hakemuksessa haetaan siten uudelleen hyväksyntää perusteille, jotka on jo kertaalleen arvioitu.

3. Haitta johtuu ajankohdasta, ei tuntimäärästä

Hakijan mukaan murskauksen kokonaiskesto ei kasvaisi, vaan sama aika jaettaisiin useampaan jaksoon. Tämä ei kuitenkaan poista haittaa meidän näkökulmastamme. Kesäkeskeytys suojaa juuri vuodenaikaa, jolloin käytämme loma-asuntoamme eniten. Syksyltä tai keväältä kesään siirtyvä melu osuisi juuri siihen aikaan, jota rajoitus suojaa. Jos kesäkeskeytys poistetaan hakemuksen mukaisesti, luvan puitteissa voitaisiin murskata koko kesän ajan arkisin klo 7–22 ja rikottaa klo 8–18. Lupaharkinnassa on arvioitava se toiminta, jonka lupa mahdollistaa (ei hakijan hyviä aikeita).

Hakijan mukaan kesäaikainen toiminta lyhentäisi yksittäisiä melua aiheuttavia jaksoja. Lyhyemmät mutta useammat jaksot tarkoittaisivat kuitenkin, että melu toistuisi useammin ja ulottuisi myös siihen vuodenaikaan, jolloin lähin asutus on hallinto-oikeuden mukaan alttein melusta aiheutuvalle häiriölle. Hakija esitti saman perusteen lyhyemmistä murskausjaksoista jo alkuperäisen hakemuksen täydennyksessä 26.5.2021.

4. Hakijan melu- ja rakenneperusteet on jo arvioitu hallinto-oikeudessa

Hakija katsoo hallinto-oikeuden ratkaisun perustuneen pelkkiin pelättyihin meluhaittoihin ja vetoaa FCG Finnish Consulting Group Oy:n 5.5.2023 laatimaan melumallinnukseen, jonka mukaan ohjearvot eivät ylity. Lupamääräys 19 asettaa loma-asutukseen kuuluville alueille kuitenkin jo sitovan 45 dB:n päiväajan melurajan. Hallinto-oikeus lisäsi kesäkeskeytyksen tämän rajan lisäksi. Kesäkeskeytyksen tarkoitus ei siis ollut varmistaa ohjearvon alittumista, vaan suojata häiriöherkintä vuodenaikaa. Mallinnus, jonka mukaan ohjearvo alittuu, ei siksi vie rajoitukselta sen perustetta.

Hakija viittaa nyt siihen, että louhosalueen kallioseinämät estävät melun leviämistä. Hakija esitti saman perusteen jo alkuperäisen hakemuksen täydennyksessä 26.5.2021 ja hallinto-oikeus määräsi kesäkeskeytyksen tästä huolimatta. Lisäksi lupamääräys velvoittaa jo nyt sijoittamaan melulähteet kalliorintauksen suojaan, joten kyse ei ole uudesta meluntorjuntatoimesta.

Selvitys ei myöskään arvioi kesäaikaisen toiminnan kestoa, toistuvuutta eikä kesälle tyypillisiä olosuhteita. Tyyninä aamuina ja iltoina ääni kantaa tavallista kauemmas, myös tuulen suunnalla on väliä äänen kantavuuteen.

Ympäristönsuojelulain 49 §:n 5 kohdan mukaan lupaa ei saa myöntää, jos toiminnasta aiheutuu naapuruussuhdelain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta. Pykälän 2 momentin mukaan arvioinnissa otetaan huomioon paikalliset olosuhteet, rasituksen tavanomaisuus, voimakkuus ja kesto sekä alkamisajankohta. Arvio ei siten rajoitu siihen, alittaako mallinnettu keskiäänitaso ohjearvon.

Kiinteistömme on loma-asunto, jota käytämme ennen kaikkea kesäkuukausina. Tällöin oleskelemme paljon ulkona, pidämme ikkunoita auki ja käytämme piha-alueita. Alueen hiljaisuus on keskeinen osa kiinteistön käyttöarvoa. Toivakan itäisen alueen rantaosayleiskaavan muutoksella Hirvijärven rannalle osoitettiin kahdeksan uutta rakennuspaikkaa, ja kaavan tavoitteena on lisätä alueen loma- ja vakituista asumista. Kesäaikainen murskaus ja rikotus heikentäisivät juuri sitä käyttöä, jota kaavalla on tavoiteltu. Arkisin klo 7–22 toistuva murskaus ja erityisesti rikotuksen iskumainen ääni muuttaisivat olennaisesti juuri sen ajanjakson, jonka vuoksi kiinteistöä pidetään. Alkuperäisessä hakemuksessaan hakija arvioi myös itse, että rikotuksen tärinä vaikuttaa lähialueelle.

Murskauksesta aiheutuu melun lisäksi pölyä. Kesän kuivat jaksot lisäävät pölyn leviämistä samaan aikaan, kun loma-asuntojen ulkoalueiden käyttö on vilkkaimmillaan. Hakemuksessa ei ole arvioitu kesäaikaisen toiminnan pölyvaikutuksia.

5. Kesäkeskeytys on Toivakassa vakiintunut lupakäytäntö

Toivakan lupa- ja ympäristöjaosto ratkaisi 13.5.2026 § 22 lähes vastaavan asian myöntäessään Maansiirto Viiala Oy:lle yhteiskäsittelyluvan kallion louhintaan ja murskaukseen kiinteistölle Kalliorinne 850-405-48-65. Luvan lupamääräyksen 11 mukaan louhinta ja murskaus on kiellettyä 1.6.–31.8. välisenä aikana.

Taulukko 1. Vertailu Kalliorinteen ja Helkasalon louhosten välillä

	Kalliorinne, LuYmjaos 13.5.2026 § 22	Helkasalo, nyt haettu muutos
Toiminta	Kallion louhinta ja murskaus	Kallion louhinta, rikotus ja murskaus
Päivittäiset toiminta-ajat	Murskaus ma–pe 7–22, rikotus ja räjäytys 8–18	Samat
Murskausmäärä	Keskimäärin 30 000 t/a, enintään 125 000 t/a	Enintään 200 000 t/a
Murskausjaksot	Noin 2 jaksoa vuodessa, noin 4 viikkoa kerrallaan	Hakijan mukaan useampia lyhyitä jaksoja
Kesäaika 1.6.–31.8.	Louhinta ja murskaus kielletty	Haetaan murskauksen ja rikotuksen sallimista

Jaosto perusteli kesärajoitusta sillä, että kesäaikainen murskausjakso aiheuttaisi haittaa lähialueen asukkaille ja ympäristölle, ja että rajoitus turvaa ympäristön viihtyisyyden kesälomakuukausina, jolloin ulkona oleskellaan eniten. Päätöksen mukaan hakemuksesta ei jätetty muistutuksia, joten lupaviranomainen katsoi kesärajoituksen tarpeelliseksi omasta harkinnastaan. Rajoitus oli myös alueen aiemmassa ympäristöluvassa. Sama lupaviranomainen on siis viisi kuukautta sitten edellyttänyt kesärajoitusta toiminnalta, jonka murskausmäärä on huomattavasti pienempi kuin Helkasalossa. Kesäkeskeytys ei siten ole Sora-Manninen Oy:hyn kohdistuva poikkeuksellinen rasite, vaan alueella vakiintunut tapa sovittaa kiviainestoiminta yhteen loma-asumisen kanssa. Hallintolain 6 §:n mukaan viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti. Jos kesäkeskeytys poistettaisiin tältä toiminnalta, myös muilla alueen toiminnanharjoittajilla olisi syy hakea vastaavaa muutosta.

6. Yksittäinen hanke ei edellytä pysyvää muutosta, kun nykyinen toiminta-aika riittää moninkertaisesti

Hakemuksessa ei mainita, mihin hankkeisiin kesäaikaista murskausta tarvittaisiin. Hakemuksen ajoitus osuu kuitenkin yhteen Väyläviraston valtatie 4:n Vestonmäen kohdan parantamishankkeen kanssa. Hanke sijoittuu Joutsan ja Toivakan alueelle, sen rakentaminen on suunniteltu vuosille 2027–2028, ja Väyläviraston hankintaohjelman mukaan urakan hankinta ajoittuu loppuvuoteen 2026. Emme voi tietää varmasti, liittyykö hakemus tähän hankkeeseen.

Jos kesäaikaisen murskauksen tarve liittyy tällaiseen yksittäiseen hankkeeseen, se ei mielestämme edellytä lupamääräyksen pysyvää muuttamista. Tiehankkeen kiviainestarve määritetään suunnitelmissa ja tarjouslaskennassa etukäteen, joten määrät ovat ainakin osittain ennakoitavissa. Kesäkeskeytyksen poistaminen koko luvan voimassaoloajaksi yksittäisen ja ajallisesti rajatun hankkeen vuoksi ei ole oikeassa suhteessa loma-asutukselle aiheutuvaan haittaan.

Nykyinen lupa sallii murskauksen 1.9.–31.5. arkisin klo 7–22. Tällä jaksolla on noin 185 arkipäivää eli lähes 2 800 sallittua murskaustuntia. Hakija ilmoitti alkuperäisessä hakemuksessaan murskauksen keskimääräiseksi toiminta-ajaksi 520 tuntia vuodessa, mikä vastaa noin 35 täyttä murskauspäivää. Nykyinen toiminta-aika on siten noin viisinkertainen hakijan omaan ilmoitukseen nähden.

Hallinto-oikeuden päätökseen kirjatun selvityksen mukaan alueelle varastoidaan jalostettuja lajikkeita keskimäärin vuoden tarve. Kalliomurske säilyy varastossa laadultaan muuttumattomana. Hakijan toimintamalli perustuu siis jo nyt varastointiin, eikä kesäaikainen murskaus siten vaikuta olevan toiminnan kannalta välttämätöntä.

7. Maa-aineslaki ei mahdollista muutosta hakijan esittämillä perusteilla

Hakija perustelee hakemusta myös maa-ainesluvan toiminta-aikamuutoksella. Lupa on myönnetty maa-aineslain 4 a §:n mukaisena yhteiskäsittelylupana. Maa-aineslain 16 §:n 1 momentin mukaan lupaviranomainen voi muuttaa lupamääräyksiä, jos niitä on rikottu, jos ottaminen on vaikuttanut ennalta arvaamattomalla tavalla haitallisesti ympäristöön tai asutukseen tai jos hakemuksessa on annettu virheellisiä tietoja. Hakija ei ole vedonnut mihinkään näistä perusteista.

Pykälän 2 momentin mukainen suostumus poiketa lupamääräyksistä edellyttää, että poikkeaminen on vähäinen, ei merkitse luvan olennaista muuttamista eikä vaikuta asianosaisen asemaan. Kolmen kesäkuukauden keskeytyksen poistaminen ei ole vähäinen, ja se vaikuttaisi suoraan asemaamme. Siltä osin kuin muutos koskee maa-ainesluvan mukaista toimintaa, sille ei siten ole maa-aineslaissa perustetta.

Yhteenveto

Kesäkeskeytys on hallinto-oikeuden määräämä rajoitus, eikä sen perusteena olleissa olosuhteissa ole tapahtunut muutosta. Se vastaa myös lupaviranomaisen omaa tuoretta lupakäytäntöä. Hakemuksen perusteet ovat tuotannollisia ja taloudellisia. Lupaus toiminnan keston säilymisestä ennallaan ei sido hakijaa. Hakijan melu- ja rakenneperusteet on jo esitetty ja arvioitu hallinto-oikeudessa, eikä meluselvitys kumoa rajoituksen perusteita. Nykyinen toiminta-aika riittää moninkertaisesti hakijan omaan ilmoitukseen nähden, ja myös mahdollisen yksittäisen tiehankkeen tarpeet voidaan täyttää sen puitteissa. Näillä perusteilla esitämme, että hakemus hylätään ja toiminta jatkuu voimassa olevan luvan mukaisesti.

